

www.heritage.gov.rs

КУЋА ПОРОДИЦЕ МИНХ, ВЕК КАСНИЈЕ

Издавач: Републички завод за заштиту споменика културе

Главни и одговорни уредник: др Дубравка Ђукановић

Уредник: МА Силва Феризовић Вујичић

Секретар издавачке делатности: Ана Радованац Живанов

Ауторски тим:
Марија Драгишић, Ана Радованац Живанов, Дуња Свилар Дујковић и Ивана Ранковић Миладиновић

Сарадник у истраживању: др Ненад Лајбеншпергер

Стручна редактура: др Гордана Митровић

Превод: Ауторски тим

Координација припреме и реализације изложбе и каталога:
др Дубравка Ђукановић, МА Силва Феризовић Вујичић, др Ненад Лајбеншпергер

Аутори фотографија: Павле Марјановић, Марија Драгишић и Дуња Свилар Дујковић

Извор илустрација:
Републички завод за заштиту споменика културе, Историјски архив Београда, Архив Југославије, Јеврејски историјски музеј, Народни музеј Зајечар, Завичајни музеј Параћин, приватне колекције Виде Јовановић, Павла Минха и Драгише Дамњановића, Књига умрлих српске православне цркве из Бољевца за 1951. годину, Књига рођених српске православне цркве из Бољевца за 1925. годину, дневне новине „Време“, „Правда“ и „Борба“ и „Службени гласник Н.Р. Србије“.

Графичка припрема нацрта куће: Филип Јухас

Лектура енглеског текста: Верица Ристић

Дизајн: Душанка Сремачки

Илустрације на корицама: Аутор фотографије Павле Марјановић (предња страна)
Приватна колекција Виде Јовановић (задња страна)

Тираж: 300

Штампа: Службени гласник

Изложба КУЋА ПОРОДИЦЕ МИНХ, ВЕК КАСНИЈЕ реализована је као део прославе 75 година од оснивања Републичког завода за заштиту споменика културе

Република Србија
Министарство културе и информисања

Изложба и каталог су финансирани средствима
Министарства културе и информисања Републике Србије

Посебно хвала:
Види Јовановић, др Владани Путник Прици, Весни Алексић, Весни Николић, Драгиши Дамњановићу, Јелици Илић, Ристибору Стевићу, Слободану Рељићу, др Виолети Обреновић и активним и пензионисаним колегиницама и колегама из Републичког завода за заштиту споменика културе чија су сећања помогла да се употпуни прича о кући породице Минх.

THE MINH FAMILY HOUSE, A CENTURY LATER

Publisher: Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia

Editor-in-chief: Dubravka Đukanović, PhD

Editor: Silva Ferizović Vujičić, MA

Publishing Secretary: Ana Radovanac Živanov

Team of authors:
Marija Dragišić, Ana Radovanac Živanov, Dunja Svilar Dujković and Ivana Ranković Miladinović

Research Associate: Nenad Lajbenšperger, PhD

Expert editing: Gordana Mitrović, PhD

Translation: Team of authors

Coordination in preparation and realisation of the exhibition:
Dubravka Đukanović, PhD, Silva Ferizović Vujičić, MA, Nenad Lajbenšperger, PhD

Photographs by: Pavle Marjanović, Marija Dragišić and Dunja Svilar Dujković

Illustrations:
Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia, Historical Archives of Belgrade, Archives of Yugoslavia, Jewish Historical Museum Belgrade, National Museum Zaječar, Paraćin Museum, Private collections of Vida Jovanović, Pavle Minh and Dragiša Damnjanović, Register of Deaths for the year 1951 from the church in Boljevac, Register of Births for the year 1925 from the church in Boljevac, newspapers „Vreme", „Pravda" and „Borba" and „Službeni glasnik N.R. Srbije".

Technical documentation: Filip Juhas

English proofreading: Verica Ristić

Design: Dušanka Sremački

Illustrations on the covers: Author of the photo Pavle Marjanović (front page)
Private collection of Vida Jovanović (back page)

Circulation: 300

Printed by: Službeni glasnik

Exhibition THE MINH FAMILY HOUSE, A CENTURY LATER is realised as a part of the marking of the 75th anniversary of the establishment of the Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia

Република Србија
Министарство културе и информисања

The exhibition and the catalogue have been sponsored
by the Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia

Special thanks to:
Vida Jovanović, Vladana Putnik Prica, PhD, Vesna Aleksić, Vesna Nikolić, Dragiša Damnjanović, Jelica Ilić, Ristibor Stević, Slobodan Reljić, Violeta Obrenović, PhD, and to active and retired colleagues from the Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia whose memories helped to complete the story of the house of the Minch family.

КУЋА ПОРОДИЦЕ МИНХ, ВЕК КАСНИЈЕ

THE MINH FAMILY HOUSE, A CENTURY LATER

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД
ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ

РАДОСЛАВА ГРУЈИЋА 11

RADOSLAVA GRUJIĆA 11

Данашњи изглед седишта Републичког завода за заштиту споменика културе

Today´s appearance of the building of the Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia

Техничка документација за једну од реконструкција куће

Technical documentation for one of the reconstructions of the house

Републички завод за заштиту споменика културе смештен је већ пола века у раскошној кући у улици Радослава Грујића 11 на Врачару. Године 1972. припојен је Југословенском институту за заштиту споменика културе и пресељен у ову кућу тада у ул. Божидара Аџије 11. Кућу је од 1965. године користио Институт, а како су њоме располагали југословенски савезни органи тако су у њој биле смештене различите установе. Године 1953. у чланку у дневном листу „Борба“ забележено је да је организован пријем у част госпође Елеоноре Рузвелт у Савезу удружења за Уједињене нације Југославије, који се нала-

The Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia has been housed for half a century in a luxurious building at Radoslava Grujića 11 in Belgrade's municipality of Vračar. In 1972, it was merged with the Yugoslav Institute for the Protection of Cultural Monuments and moved to this house in former Božidara Ažije 11. The house has been used by the Institute since 1965. Previously it housed various institutions of the Yugoslav federal authorities. In 1953, an article in the daily newspaper "Borba" noted that a reception had been organised in honour of Mrs. Eleanor Roosevelt at the Union of the United Nations Associations of Yugosla-

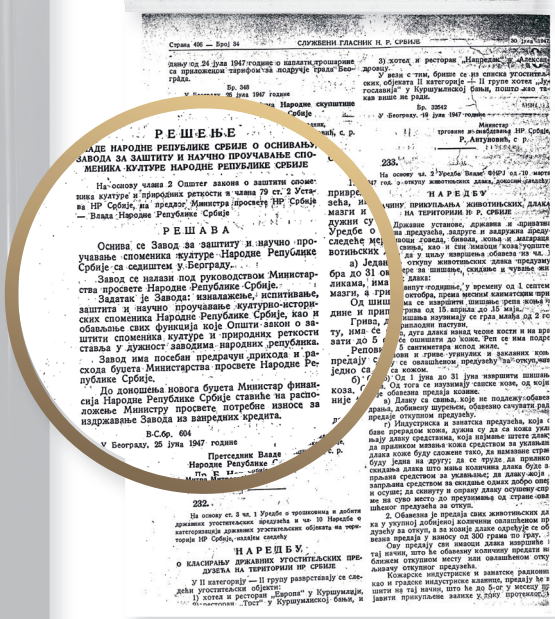
Новински чланак о посети Елеоноре Рузвелт Савезу удружења за Уједињене нације Југославије, 1953. године

Newspaper article about Eleanor Roosevelt's visit to the Union of the United Nations Associations of Yugoslavia, 1953

Свечан ручак на Авали у част госпође Рузвелт

РЕШЕЊЕ

НАРЕДБУ

Завод за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС је основан 1947. године, а 1960. је преименован у Републички завод за заштиту споменика културе.

The Institute for the Protection and Scientific Study of the People's Republic of Serbia was founded in 1947. Its name was changed in 1960 to the Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia.

Главна фасада куће, око 1927. године
Main facade of the house, around 1927

зио на овој адреси. Зграду је користио Савезни савет за координацију научних истраживања, а као што је у „Борби“ из 1952. године објављено и Национални комитет Југославије за одбрану мира. Из архивских података сазнаје се да је 1948. године извршено преуређење таванских просторија у канцеларије за потребе Института за међународну политику и привреду при Председништву Владе ФНРЈ.

И од тада до данас и поред бројних адаптација којима су различите институције прилагођавале простор својим пословима није изгубила особености породичне куће у коју су унели љубав и топлину њени први власници. То су били Елизабета и Адолф Минх.

via that was located at the same address. The building was also used by the Federal Council for the Coordination of Scientific Research, as well as the National Committee of Yugoslavia for the Defence of Peace, as was mentioned in a “Borba” article from 1952. From the archival data, we can learn that the attic rooms were converted into offices in 1948 for the needs of the Institute for International Politics and Economy, as a part of the Presidency of the Government of the FPRY.

Since that time, despite numerous adaptations by various institutions, the house hasn’t lost the characteristics of a family home, keeping the love and warmth brought by its first owners, Elisabet and Adolf Minh (Münch).

Браћа Минх - Јулијус, Адолф и Александар

The Minh Brothers – Julius, Adolf and Aleksandar

Самуило Минх

Samuilo Minh

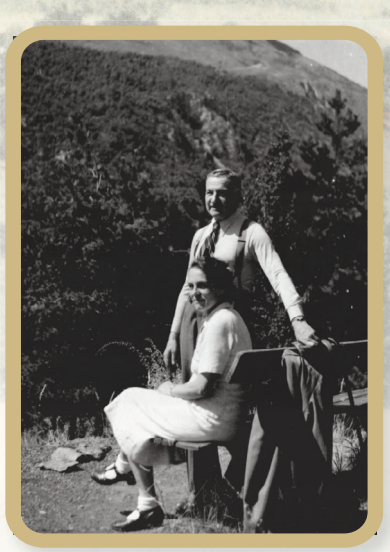
Тријеш, индустријски град у Моравској из кога потичу Минхови
Třešť, an industrial town in Moravia, where the Minhs came from

Фабрика Минхових у Параћину на разгледници, 1901.
The Minh factory in Paraćin on a postcard, 1901

Развој индустријске производње у Србији био је у полету током осме деценије XIX века. Велики удео у индустријализацији имали су странци који су поседовали капитал и стручна знања, док им је српска држава географским положајем и богатством сировина пружала добру основу за успешно пословање. Посебно заинтересовани били су странци са простора Аустроугарске, који су се породично настањивали у Србији. Међу досељеницима је била и породица Минх, Јевреји из града Тријеша у Моравској. Породица Минх била је бројна. Самуило, родоначелник „српског" огранка Минхових женио се двапут, Розом и Елизом и имао седморо деце: синове Јулијуса, Адолфа и Александра и ћерке Иду, Регину, Маргарету и Аугусту. Мушки

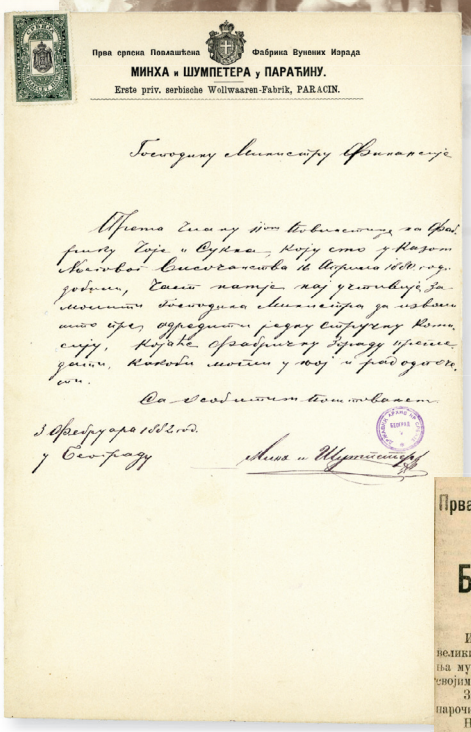
The development of industrial production in Serbia was on the rise during the eighth decade of the 19th century. Foreigners who had capital and professional knowledge played a leading role in the industrialisation, while the Serbian state provided them with a good basis for successful business thanks to its geographical location and pleantiful raw materials. Foreigners from Austria-Hungary, who settled in Serbia with their families, were especially interested. Among the settlers was the Minh family, Jews from the town of Třešť in Moravia. The Minh family was numerous. Samuilo, the progenitor of the "Serbian" part of the Minh family, married twice, with Rosa and Eliza, and had seven children: sons Julius, Adolf and Aleksandar and daughters Ida, Regina, Margareta and Augusta. The male descendants lived and worked

Адолф и Елизабета Минх
Adolf and Elisabet Minh

Породица Минх са пријатељима
The Minh family with friends

Прва српска Повлашћена Фабрика Вунених Израда
МИНХА и ШУМПЕТЕРА у ПАРАЋИНУ.
Erste priv. serbische Wollwaaren-Fabrik, PARACIN.

Допис из времена отварања фабрике у Параћину, 1882.

Note from the time when the factory in Paraćin opened, 1882

Александар Минх
Aleksandar Minh

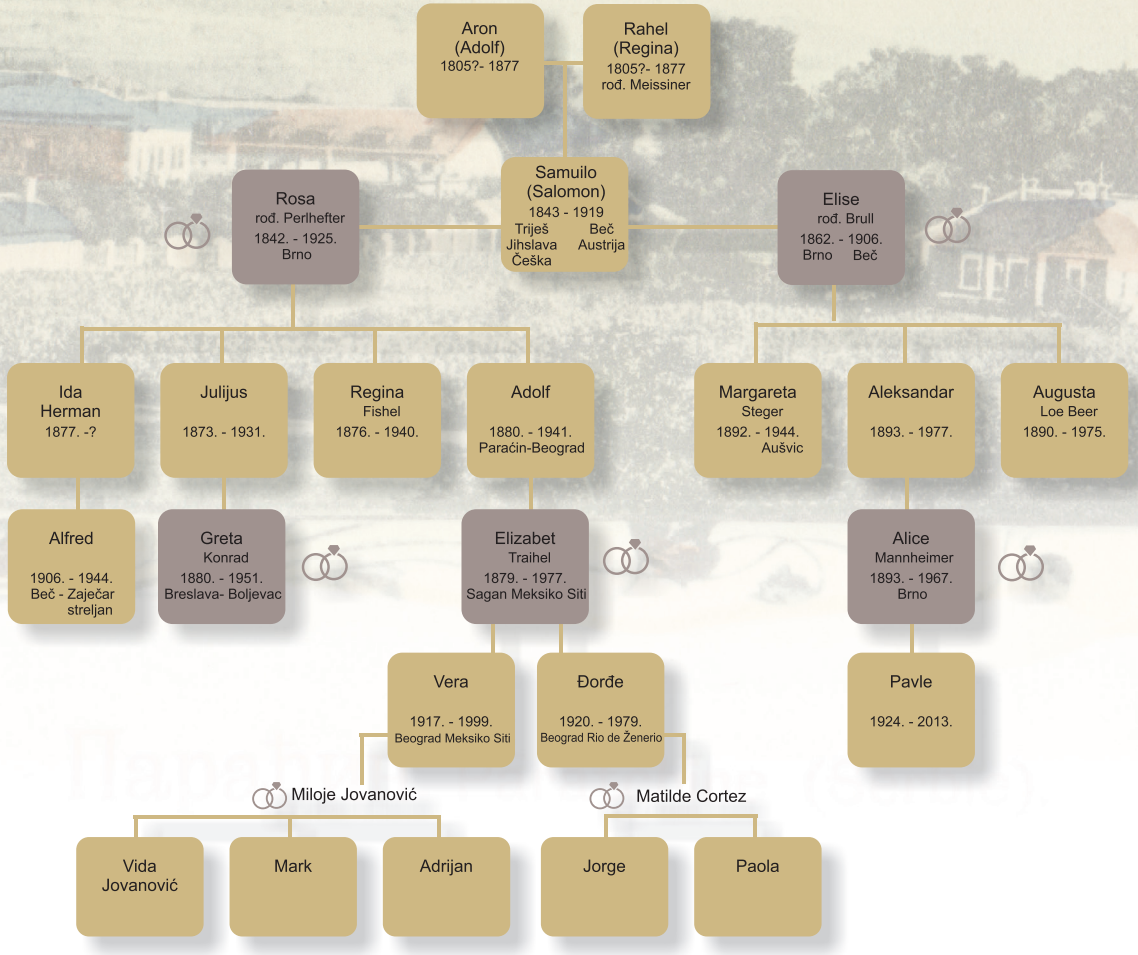

Прва Краљевско Срп. повлашћена
ФАБРИКА ВУПЕНИ ИЗРАДА
БРАЋЕ МИНХА
У ПАРАЋИНУ.
Има у свом главном београдском стоваришту велики избор вунених тканина за пролетња и летња мушка одела у свима квалитетима. Препоручује својим штов. потрошачима овде и унутрашности.
За потрошаче на више, а и за крајче постоје нарочити, и врло повољни услови.
На захтев шаље примерке (мустре).
219 2—3
Браћа Минх.

потомци су живели и радили у Србији, док су ћерке биле удате у Бечу, Прагу и Брну.

Браћа Самуило и Бертолд Минх и Јозеф и Карл Шумпетер добили су 1880. године дозволу и искључиву повластицу да у Кнежевини Србији подигну „Прву српску повлашћену фабрику вунених израда Минха и Шумпетра“ у Параћину. То је подразумевало ексклузивно право производње вунених тканина на простору Србије, као и ослобађање од

in Serbia, while the daughters were married in Vienna, Prague and Brno.

In 1880, brothers Samuilo and Berthold Minh and Joseph and Karl Schumpeter received permission and the exclusive right to build the “First Serbian Privileged Factory of Woollen Manufactures of Minh and Schumpeter” in Paraćin, the Principality of Serbia. This meant the exclusive right to produce woollen fabrics on the territory of Serbia, as well as exemption from customs

царина на увоз и извоз у периоду од десет година. Фабрика је почела са радом 1882. године и убрзо је постала једна од највећих и најмодернијих ове врсте на Балкану. Након смрти Јозефа Шумпетра 1887. године Карл се повукао из посла, а корисници повластице постали су Минхови и фабрика је наставила са радом под именом „Прва краљевска повлашћена индустрија чохе, сукна, абе, вунених штофова и предива браће Минх". Минхови су одлично пословали, стално унапређујући производњу постигли су изузетан квалитет производа, те су снабдевали и српску војску, а приликом посете фабрици краљ Александар Обреновић наручио је тканину „за огртач и одела". Фабрика је изгорела у пожару 1904. године, а на њеним темељима подигнута је „Српска фабрика стакла".

duties on imports and exports for a period of ten years. The factory started operating in 1882 and soon became one of the largest and most modern factories of its kind in the Balkans. After the death of Joseph Schumpeter in 1887, Karl retired from the business, the beneficiaries of the privilege became the Minhs and the factory continued to operate under the name "The First Royal Privileged Industry of Baize, Woollen Fabrics and Yarn of the Minh Brothers." The Minhs did excellent business. They constantly improved the production and achieved an exceptional product quality, so they supplied the Serbian army and during a visit to the factory, even King Aleksandar Obrenović ordered fabric "for cape and suits." The factory burned down in a fire in 1904 and later the "Serbian Glass Factory" was built on its foundations.

РУДНИК КАМЕНОГ
УГЉА „РТАЊ”

HARD COAL
MINE „RTANJ”

„Правила рударског удружења за Краљевину Србију“ из 1895. године подстакла су многе пословне људе да уложе капитал у отварање рудника. Добру пословну прилику препознали су и Минхови, који су крајем XIX века вишак профита уложили у рударство и постали власници рудника Св. Стеван код Алексинца и Моравац код Ћићевца, да би 1902. године од државе добили концесију за експлоатацију каменог угља на планини Ртањ. Прва деценија њиховог пословања протекла је у формирању рудника и развоју његове инфраструктуре. У том периоду модернизован је транспорт руде – уместо воловских

The “Rules of the Mining Association for the Kingdom of Serbia” adopted in 1895 encouraged many businessmen to invest their capital in the opening of mines. The good business opportunity was also recognised by the Minh family, who at the end of the 19th century invested their surplus profits into mining and became the owners of the mines Sv. Stevan near Aleksinac and Moravac near Ćićevac. In 1902, they received a concession from the government for the mining of hard coal on Mount Rtanj. The first decade of their business was used for the setting up the mine and the development of its infrastructure. In that period, the transport of coal was

Изглед рудника пре Другог светског рата
Appearance of the mine before WWII

Брикетарница у селу Мирову
Briquetting plant in the village of Mirovo

запрега изграђене су жичара и рударска планинска пруга, отворени су поткопи, изграђена је парна електрична централа, сепарација за угаљ, управна зграда рудника, ковачница, стругара, радионице и други индустријски објекти. Развој рудника зауставио је Први светски рат и окупација Србије 1915. године. Породица Минх напушта рудник и ратне године проводи у иностранству. Окупатори су заузели и експлоатисали рудник, а приликом повлачења уништили су већи део рударске опреме. По повратку у Србију, првенствено захваљујући великом труду, али и ратним репарацијама, Минхови успевају у кратком временском року да обнове рад рудника. До 1919. године рудником је управљао Самуило Минх, а након његове смрти најстарији син Јулијус заједно са браћом Адолфом и

modernised – instead of ox carts, an aerial tramway and a mining mountain railway were built, adits were opened and a steam power plant, coal separation, mine's administration building, a smithy, a sawmill, various workshops and other industrial facilities were also constructed. The development of the mine was stopped by WWI and the occupation of Serbia in 1915. The Minh family left the mine and spent the war years abroad. The occupying forces captured and operated the mine, and during the withdrawal they destroyed most of the mining equipment. After returning to Serbia, thanks primarily to the great efforts, as well as the war reparations, the Minhs managed to restore the operation of the mine within a short period of time. Until 1919, the mine was managed by Samuilo Minh and after his death by the eldest son Julius together with

Рудари поред локомотиве за транспорт угља, око 1952/53. године

Miners next to a locomotive used for the transportation of coal, around 1952/53

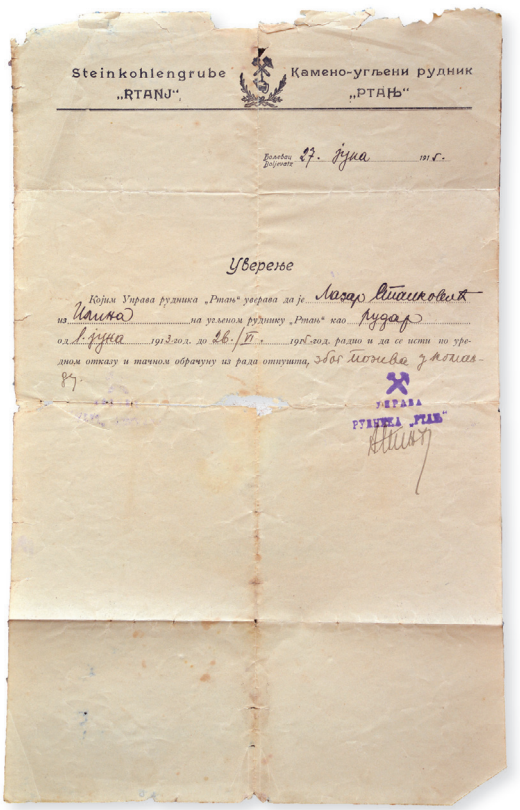

Рудари пред окном

Miners in front of the shaft

Отпусница за рудара који се позива у војску, 1915.

Discharge note for a miner who was called up, 1915

Читуља из новина, 1931.
Obituary from a newspaper, 1931

Александром. Камени угаљ са Ртња био је изузетног квалитета, посебно добар за ковачнице, па је имао много купаца и потрошача по целој Југославији. Стално улажући у развој своје индустрије, Минхови су успевали да одрже висок технички и технолошки ниво, што је резултирало проширивањем посла и изградњом нових објеката попут брикетарнице 1929. године у селу Мирово. Јулијусова изненадна смрт 1931. године накратко је зауставила развој рудника, који је убрзо наставио добро да послује под управом његове супруге Грете, Адолфа и Александра Минха. Врхунац у производњи угља досегнут је током четврте деценије XX века, па је годишњи ископ досезао и до невероватних 100.000 тона. У новом ратном вртлогу 1941. године, након четрдесет година, Минхови су заувек напустили рудник на Ртњу. Током Другог светског рата рудником су управљали Немци, а после рата је прешао у власништво државе и радио до 1967. године.

his brothers Adolf and Aleksandar. The hard coal from Rtanj was of exceptional quality, especially good for smithies, so it had many buyers and consumers throughout Yugoslavia. By constantly investing in the development of their industry, the Minhs managed to maintain a high technical and technological level, which resulted in the expansion of the business and the construction of new facilities such as the briquetting plant in the village of Mirovo in 1929. Julius's sudden death in 1931 briefly halted the development of the mine, which soon continued to operate successfully under the management of his wife Greta, Adolph and Aleksandar Minh. The peak in the coal production was reached during the fourth decade of the 20th century, when the annual production reached the incredible 100,000 tons. With the onset of the new war in 1941, after forty years, the Minhs left the mine on Rtanj for good. During WWII, the mine was managed by the Germans and after the war it became state-owned and continued to operate until 1967.

ЖИВОТ У НАСЕЉУ РТАЊ

LIFE IN RTANJ [SETTLEMENT]

Рударско насеље на Ртњу представља материјални доказ хуманог односа Минхових према запосленима. Радна снага је претежно била из околних села Мирова, Илина, Рујишта, Добрујевца и Доброг поља, док је стручни кадар углавном долазио из иностранства – Немачке, Мађарске, Аустрије, Чешке. Десетак година по отварању рудника саграђено је насеље у коме су власници унапређивали услове живота запослених упоредо са развојем пословања. Насеље су чинили станови за запослене, електрична централа, столарска радионица у којој је бесплатно прављен намештај, амбуланта, продавница за животне намирнице, гостионица, дућан, биоскоп, приватна школа. Према подацима из тридесетих година XX века ту је живело око 2000 људи.

A mining settlement on mountain Rtanj is a tangible evidence of how the Minh family treated their employees humanely. The labour force came mostly from the surrounding villages of Mirovo, Ilin, Rujište, Dobrujevac and Dobro Polje, while the professionals generally came from abroad – Germany, Hungary and Czechia. Some ten years after opening the mine, a settlement was built where the proprietors worked on improving the living conditions of the employees while developing the business. The settlement consisted of flats for the staff, an electric power station, a carpentry workshop where the furniture was made free of charge, a doctor's surgery, a grocery, a cinema and a private school. According to the data from the 1930s, there were about 2,000 people living there.

Јулијус Минх на Ртњу
Julius Minh on Rtanj

Грета Минх
Greta Minh

Јулијус и Грета на Ртњу
Julius and Greta on Rtanj

IV - 1926.

Ознака за место са полеђине породичне фотографије.
Back of a family photo

У знак сећања на супруга Јулијуса, на врху планине Ртањ, Грета Минх је подигла капелу посвећену Светом Ђорђу, која је освештана 1936. годуине. На том послу били су ангажовани бројни радници, који су на магарцима преносили камење до тешко приступачног врха Шиљак.

In the memory of her husband Julius, Greta Minh had a chapel built on the top of Mount Rtanj. The chapel was dedicated to St. George and consecrated in 1936. Many workers were engaged for that undertaking and they transferred stone material to the difficult-to-access Šiljak summit using donkeys.

Минхови су имали вилу са вртом у насељу, која је представљала породично место окупљања. Око куће се налазио велики парк са стакленом баштом, где је брижљиво гајено егзотично биље и дрвеће, које су Грета и Јулијус доносили са путовања. На пропланку крај парка подигнут је ружичњак, јер су руже биле посебна Гретина пасија. Грета и Јулијус су остали запамћени као изузетно добри и хумани људи, посебно наклоњени деци. Помагали су подизање школа у неколико ртањских насеља, обезбеђивали уџбенике за ђаке, додељивали стипендије и поклоне за празнике. Уз добре услове за живот Минхови су организовали друштвене и културне догађаје – позоришне представе, биоскопске пројекције, куглање, фудбалске турнире и забаве са оркестром. Године 1935. у насељу је подигнут Соколски дом са спортском салом, читаоницом, собом за предавања и фудбалским игралиштем.

Ртањ је био богато насеље, али не само у материјалном смислу, већ се богатство огледало у мултикултуралности којој су власници рудника приступали са посебном пажњом. Тако су Минхови уважавали локалне обичаје редовно прослављајући школску славу Св. Саву и славу заштитника рудара Св. Прокопија.

In the settlement, the Minhs had a villa with a garden, which was the place for family gatherings. Around the house there was a large park with a conservatory where some exotic plants and trees were grown, all brought by Gretta and Julius from their travels. Gretta and Julius are remembered as very good and humane people, particularly nice to children. They helped schools to be built in several settlements on mountain Rtanj, and they provided textbooks for the pupils and bestowed scholarships and gifts for holidays. Along with the good living conditions, the Minhs used to organise social and cultural events – theatre plays, cinema projections, bowling activities, football tournaments and entertainments with orchestral performances. In 1935, a Sports Centre was erected in the settlement, containing a gymnasium, a library, a lecture room and a football pitch.

Rtanj was a wealthy settlement, not only in material sense, but also in terms of its multiculturalism which the mine owners nurtured in particular. The Minhs honoured the local traditions, regularly celebrating the Slava of St Sava, the school's patron saint's day, and the Slava of St Procopius, the patron saint of miners' day.

Ентеријер куће Минхових на Ртњу

Interior of the MInh house on mount Rtanj

Кућа Минхових на Ртњу

The Minh house on Rtanj

Гретин врт на Ртњу

Greta's garden on Rtanj

Гретин ружичњак

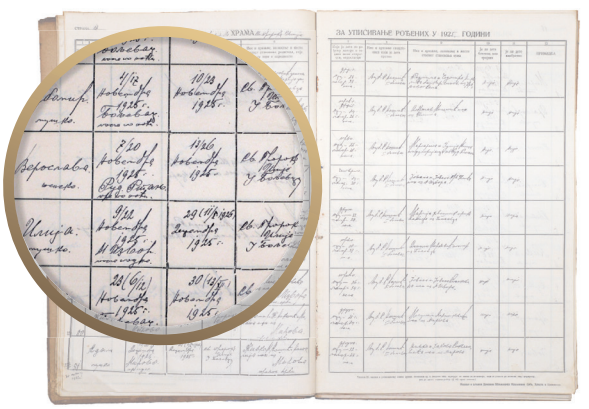
Greta's rosarium

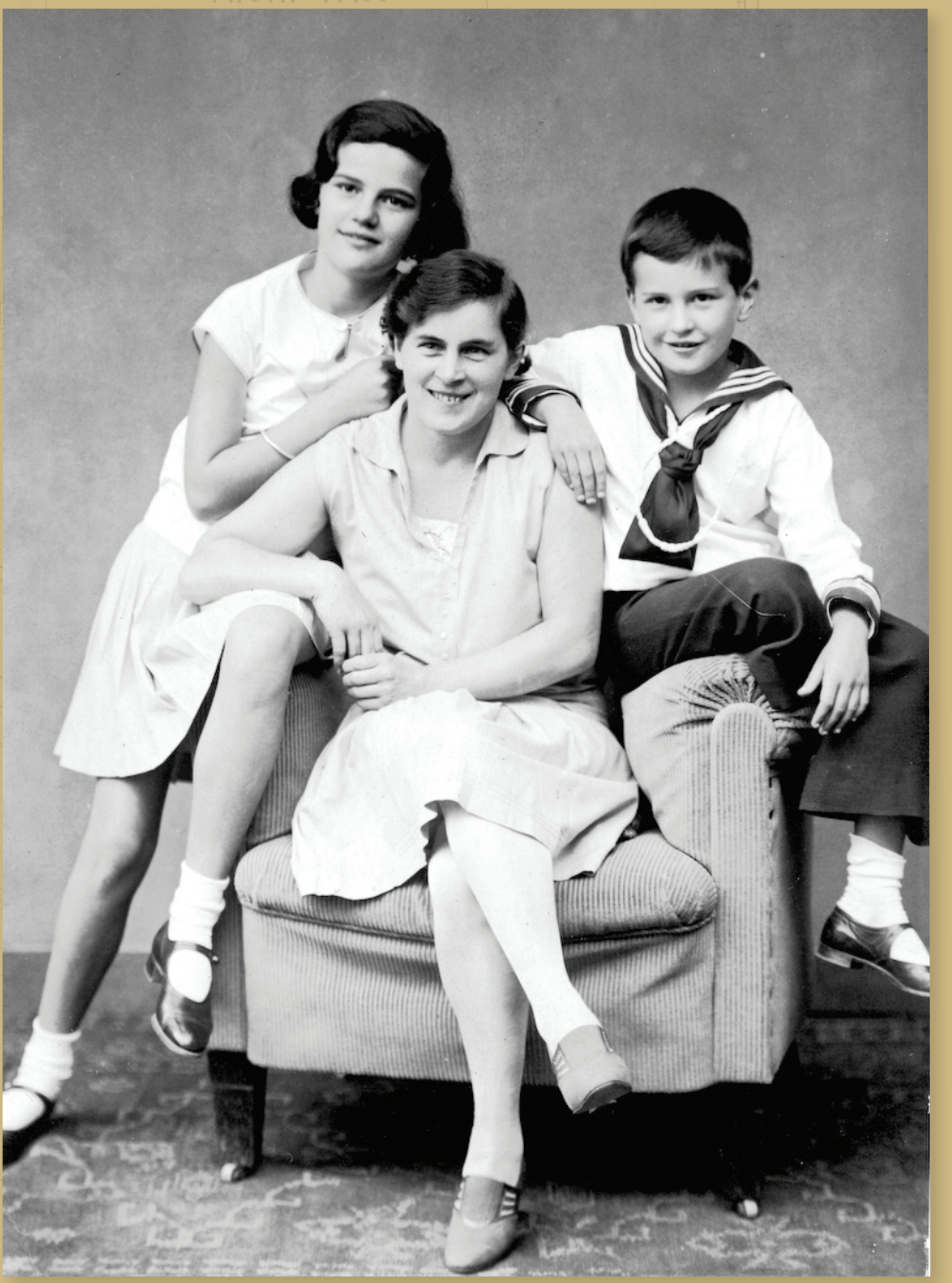
Задовољни напретком рударске колоније, њени становници су имали жељу да упуте захтев да насеље Ртањ добије име Минхово.

Satisfied with the development of the mining colony, its residents wanted to request that Rtanj settlement be named Minhovo

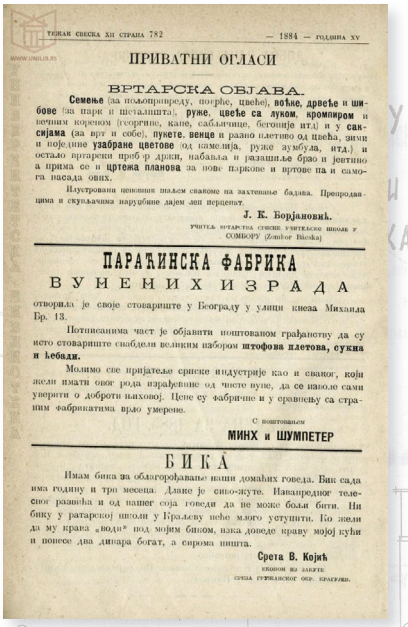
У књизи рођених за 1925. годину из Бољевачке цркве је забележено да је Грета Минх била крштена кума девојчици Верослави.

Register of Births for the year 1925 from the church in Boljevac contains a record that Greta Minh was the godmother of a little girl named Veroslava

Елизабета, Вера и Ђорђе Минх

Elisabet, Vera and George Minh

ТЕЖАК СВЕСКА XII СТРАНА 782 — 1884 — ГОДИНА XV

ПРИВАТНИ ОГЛАСИ

ВРТАРСКА ОБЈАВА.

Семење (за повртарску, пољопривреду, поврће, цвеће), **воћке, дрвеће** и **шибове** (за паре и шеталишта), **руже, цвеће са луком, кромпиром** и вечним кореном (георгине, кане, сабљичице, бегоније итд.) и у **сакријама** (за врт и собе), **пукете, венце** и разно плетиво од цвећа, зими и пољске **узабране цветове** од камелија, руже зумбула, итд.) и остало вртарски прибор држи, набавља и разашиље брзо и јевтино а прима се и **цртежа планова** за воће пиркове и вртове па и самога насада ових.

Илустровани ценовник шаљем сваком на захтевање бадава. Препродавцима и скупљачима нарудбине дајем јен перцентъ.

Ј. К. Борјановић.

УЧИТЕЉ ВРТАРСТВА СРПСКЕ УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ У СОМБОРУ (Zombor Bácska)

ПАРАЋИНСКА ФАБРИКА

ВУНЕНИХ ИЗРАДА

отворила је своје стоваришће у Београду у улици кнеза Михаила Бр. 13.

Потписанима част је објавити поштованом грађанству да су исто стоваришће снабдели великим изборомъ **штофова плетова, сукна и ћебади.**

Молимо све пријатеље српске индустрије као и сваког, који жели имати овог рода израђевине од чисте вуне, да се изволе сами уверити о доброти њиховој. Цене су фабричне и у сравнењу са страним фабрикатима врло умерене.

С поштовањем

МИНХ и ШУМПЕТЕР

БИКА

Имам бика за облагорођавање наших домаћих говеда. Бик сада има годину и три месеца. Длаке је сиво-жуте. Изванредног телесног развића и од наших соја говеди да не може бољи бити. Ни бику у ратарској школи у Краљеву неће много уступити. Ко жели да му крава „води“ под мојим биком, нека доведе краву мојој кући и понесе два динара богат, а сирома ништа.

Срета В. Којић

економ из Завете

среза гружанског окр. крагујев.

РУДНИК „РТАЊ”

БРАЋЕ МИНХ

БОЉЕВАЦ

ЦЕНТРАЛА: БЕОГРАД, ТОПЛИЧИН ВЕНАЦ БР. 4

ИНДУСТРИЈСКИ УГАЉ за ложење парних котлова од преко 6000 калорија.

КОВАЧКИ УГАЉ за све врсте ковачких радова од преко 7000 калорија.

БРИНЕТ у комадима од $^1/_2$ кгр. за све парне котлове, централно грејање као и пећи.

УСЛОВЕ ДАЈЕ У БЕОГРАДУ.

ТОПЛИЧИН ВЕНАЦ БР. 4.

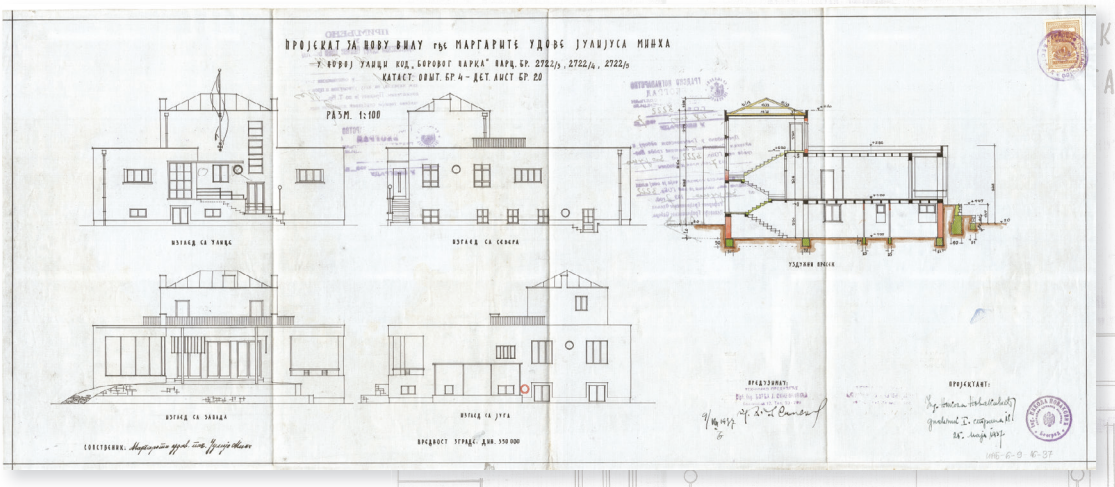
2–5

Развој посла и стицање капитала прво из текстилне индустрије, а потом и рударства, врло брзо је Минхове довело у Београд. Тако су непосредно по отварању фабрике у Параћину имали стоваришће и малопродајну радњу текстилних производа у Кнез Михаиловој 13. За потребе даље дистрибуције руде са Ртња, отворили су централу у Краља Милана 6 и радњу на Топличином венцу 4, док им је стоваришће брикета било смештено на Дорћолу. Стечени капитал даље су улагали у куповину плацева и подизање некретнина, што је био случај са великом инвестицијом која је обухватала Дечанску 33–35 и Косовску 9.

Развој рударства у Србији отворио је питање здравствене и социјалне заштите рудара, што је покренуло организовање братинских благајни. Како је после Првог светског рата Адолф Минх био дугогодишњи председник Главне београдске братинске благајне, тако је он потписник инвестиције за нову троспратну зграду са амбулантом и становима за издавање у Авалској улици 11–15, саграђену 1938. године према замисли архитекте Николе Новаковића.

The development of the business and the accumulation of capital, first from textile industry and then from mining, brought the Minh family to Belgrade very quickly. Thus, immediately after the opening of a factory in Paraćin, they established a warehouse and a retail store for textile products in Belgrade at Knez Mihailova 13. For the needs of further distribution of ore from mount Rtanj, they opened a headquarters at Kralja Milana 6 and a store at Topličin venac 4, while their briquette warehouse was located in Dorćol neighbourhood. The accumulated capital was further invested in the purchase of land parcels and the construction of properties, such as a large investment in Dečanska 33–35 and Kosovska 9.

The development of mining in Serbia opened up the issue of health and social protection of miners, which initiated the organising of the so-called “fraternal funds” (mining insurance funds). After WWI, Adolf Minh, as the long-term president of the Main Mining Insurance Fund in Belgrade, signed an investment for a new three-storey building with a clinic and flats for rent at Avalska 11-15, which was then built in 1938

Техничка документација за вилу Грете Минх из 1937. године

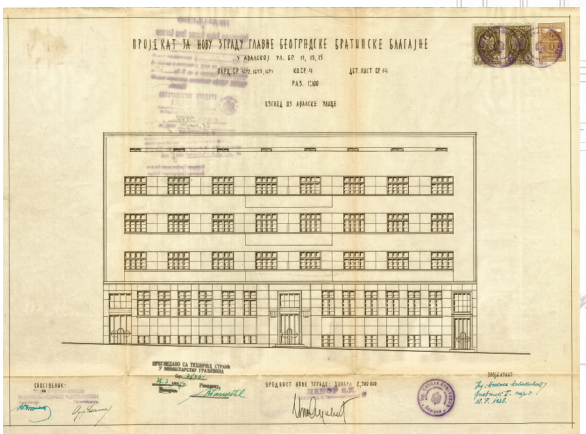
Technical documentation for Greta Minh's villa from 1937

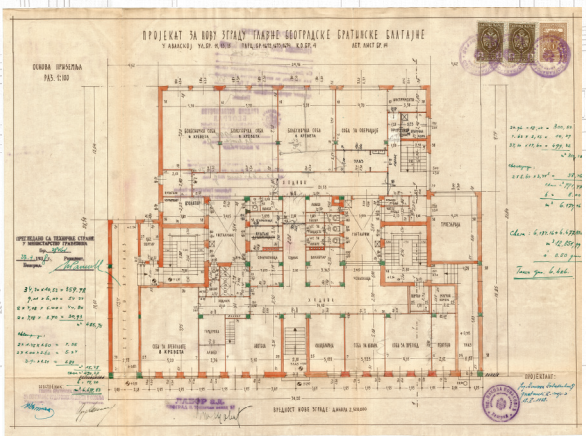

Породична кућа Александра Минха на Дедињу, спољни и унутрашњи изглед

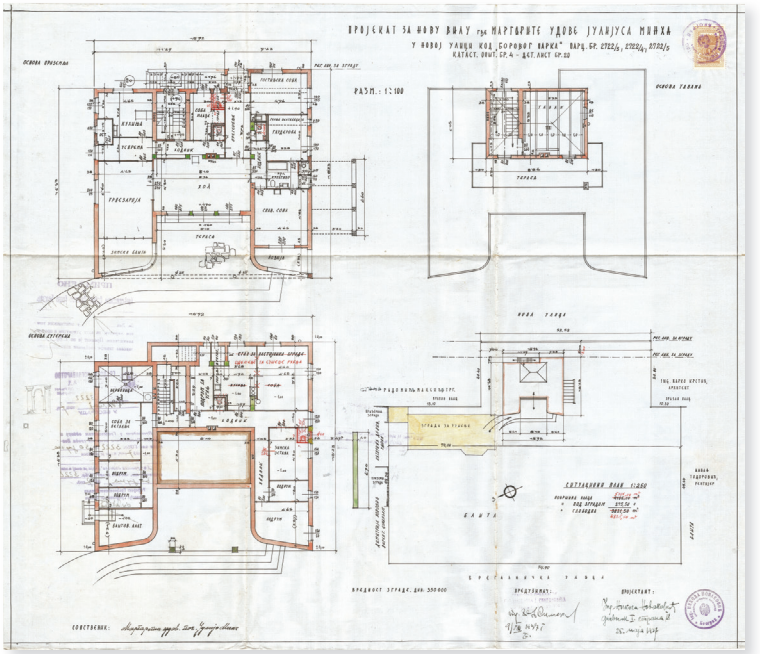
Aleksandar Minh's family house in Dedinje, the exterior and the interior

Техничка документација за нову зграду Главне београдске братинске благајне, 1938. година

Technical documentation for the new building of the Main Mining Insurance Fund in Belgrade, 1938

Техничка документација за вилу Грете Минх из 1937. године

Technical documentation for Greta Minh's villa from 1937

Према архивским подацима за чланове породице везују се куће у Београду у улицама: Тимочка 19, Зелени венац 21, Проте Матеје 31, Студеничка 2, Брегалничка 9, док се три виле – у Силвија Кранчевића, Војводе Протића и Лацковићевој издвајају као главна места становања Грете, Адолфа и Александра са породицама.

Иако је Грета већи део времена проводила на Ртњу, за њу је у улици Силвија Крањчевића 9 подигнута 1937. године модернистичка вила према пројекту инжењера Николе Новаковића, са пространима вртом који се пружао до суседне Брегалничке улице.

Породична кућа Александра Минха изграђена је 1930. године у Лацковићевој 6 на Дедињу. Пројекат за репрезентативну градску вилу у стилу модернизма произашао је из београдске филијале прашког предузећа Матија Блех. Унутрашњи простор здања, оплемењен уметничким садржајима у модернистичком маниру хармонично је допуњавао отмени екстеријер.

according to the design of architect Nikola Novaković.

According to archival data, the houses in Belgrade linked to the family members are at the following addresses: Timočka 19, Zeleni venac 21, Prote Mateje 31, Studenička 2, Bregalnička 9, while three villas – in Silvija Krančevića, Vojvode Protića and Lackovićeva streets – stand out as the main residences of Greta, Adolf and Aleksandar with their families.

Although Greta spent most of her time on Rtanj mountain, in 1937, a modernist style villa was built for her at Silvija Kranjčevića 9 in line with the design of engineer Nikola Novaković, with a spacious garden that extended to the neighbouring Bregalnička street.

Aleksandar Minh's family house was built in 1930 at Lackovićeva 6 in Belgrade's neighbourhood of Dedinje. The design for the representative city villa in the style of modernism came from Belgrade branch of Matija Bleh company from Prague, Czechia. The interior of the building, enriched with artistic elements in a modernist manner, harmoniously complemented the elegant exterior.

АДОЛФ МИНХ

ADOLF MINH

Адолф Минх (1880-1941)
Adolf Minh (1880-1941)

Адолф Минх са ужом породицом
Adolf Minh with close family

Минхови на Ртњу
Minhs on mount Rtanj

Адолф Минх је рођен 18. маја 1880. године у Параћину, као четврто дете Самуила Минха. Школовање је започео у гимназији у Прагу, а наставио у Бечу где је завршио Трговачку академију. По повратку у Србију 1899. године, као врло млад, прикључио се у породичним пословима оцу и старијем брату Јулијусу. Читав радни век посветио је пословању и унапређењу фирме „Браћа Минх“ чији је стожер био до краја њеног постојања. Адолф Минх је био изузетно предузимљив и способан индустријалац и велики познавалац рударства, те се зато налазио на челу више удружења. Од 1919. године био је председник Удружења рударских предузетника Краљевине СХС, као и дугогодишњи председник Главне београдске братинске благајне и

Adolf Minh was born on 18 May, 1880, in Paraćin (Serbia). He was the fourth child of Samuel Minh. Adolf's education started at the grammar school in Prague and was completed at the Vienna Trading Academy. He returned to Serbia in 1899 and joined his father and older brother Julius in the family business. He dedicated his entire working life to his job and the improvement of "Braća Minh" [Brothers Minh] company. He became the backbone of the company till the end of its existence. Adolf Minh was an extremely enterprising and capable industrialist, and a great expert for mining. Because of that he was at the head of several associations. From 1919 he was the president of the Association of Mining Entrepreneurs of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes. For many years he was the

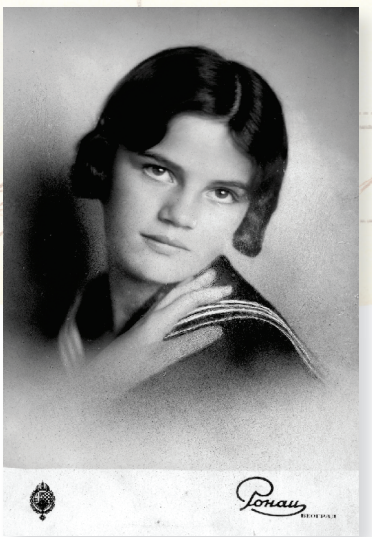

Адолф Минх са породицом у Сагану, 1922. година
Adolf Minh with family in Żagań, 1922

Вера и Ђорђе Минх, око 1927, године
Vera and Đorđe Minh, around 1927

Вера Минх
Vera Minh

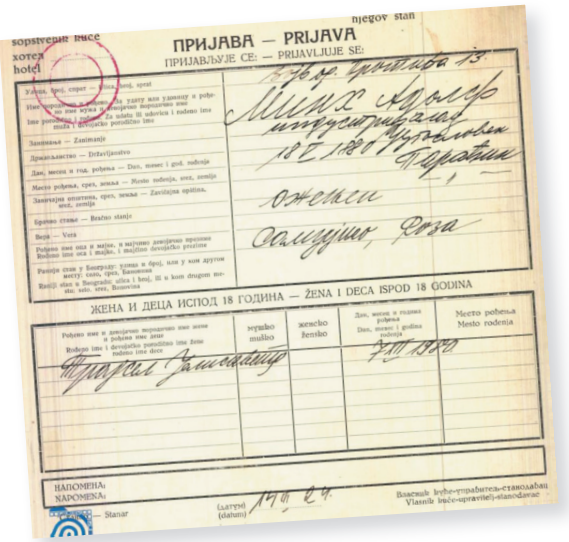
Адолф Минх у подножју Ртња
Adolf Minh at the foot of mount Rtanj

Трбовљанског угљенокоп друштва. Уживао је велики углед међу пословним људима, а био је и један од оснивача Ротари клуба Београд и његов председник 1933. и 1934. године. Истовремено се налазио и у управним одборима бројних предузећа, банака, кредитних завода и фабрика. Адолф Минх је био веома активан и у јавном животу престонице у међуратном периоду, као оснивач и члан различитих друштава и удружења, која је свесрдно помагао како знањем тако и добротворним прилозима (Друштво за

president of the Main Mining Insurance Fund [Glavna bratinska blagajna] in Belgrade and Trbovlje Coal Mining Company in Slovenia. His reputation among business people was considerable. He was one of the founders of the Rotary Club Belgrade and its chair during 1933 and 1934. At the same time, he was a member of the boards of directors of numerous companies, banks, credit institutions and factories. Adolf Minh was also very active in the public life of Belgrade between the two world wars, as a founder and a member of different societies and

Породица Минх на једном од заједничких путовања
The Minh family on one of their trips

Карта житеља Београда Адолфа Минха, 1924. године
Adolf Minh´s Belgrade resident ID card, 1924

уређење Крунског венца, Удружење Моравача у Србији итд.)
Адолф Минх био је ожењен Елизабетом рођ. Трајхел са којом је имао двоје деце: ћерку Веру и сина Ђорђа. Био је породичан човек, посвећен својим најближима и њихов велики ослонац, нарочито после смрти најстаријег брата Јулијуса.

associations (Society for the Development of Krunski Venac Urban Neighbourhood, Association of Moravians in Serbia, etc.). His wholehearted help with their work was both by the way of his knowledge and his charitable contributions.
Adolf Minh was married to Elisabet, née Traihel. They had two children: daughter Vera and son Đorđe. He was a family man, devoted to his loved ones and was their great support, especially after the death of his older brother Julius.

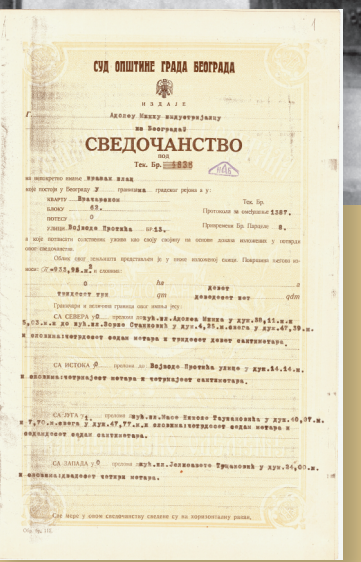
ЕЛИЗАБЕТИНА И АДОЛФОВА КУЋА

ELISABET'S AND ADOLF'S HOUSE

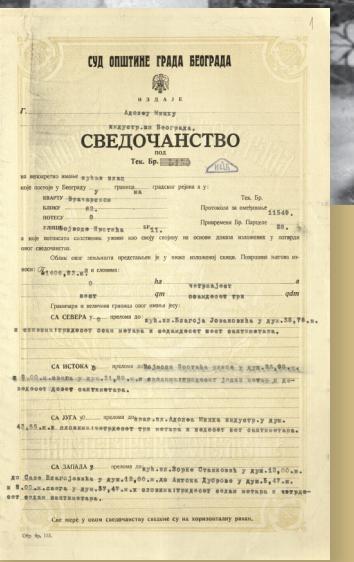
Главна фасада куће, око 1930. године

Main facade of the house, around 1930

СУД ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

СВЕДОЧАНСТВО

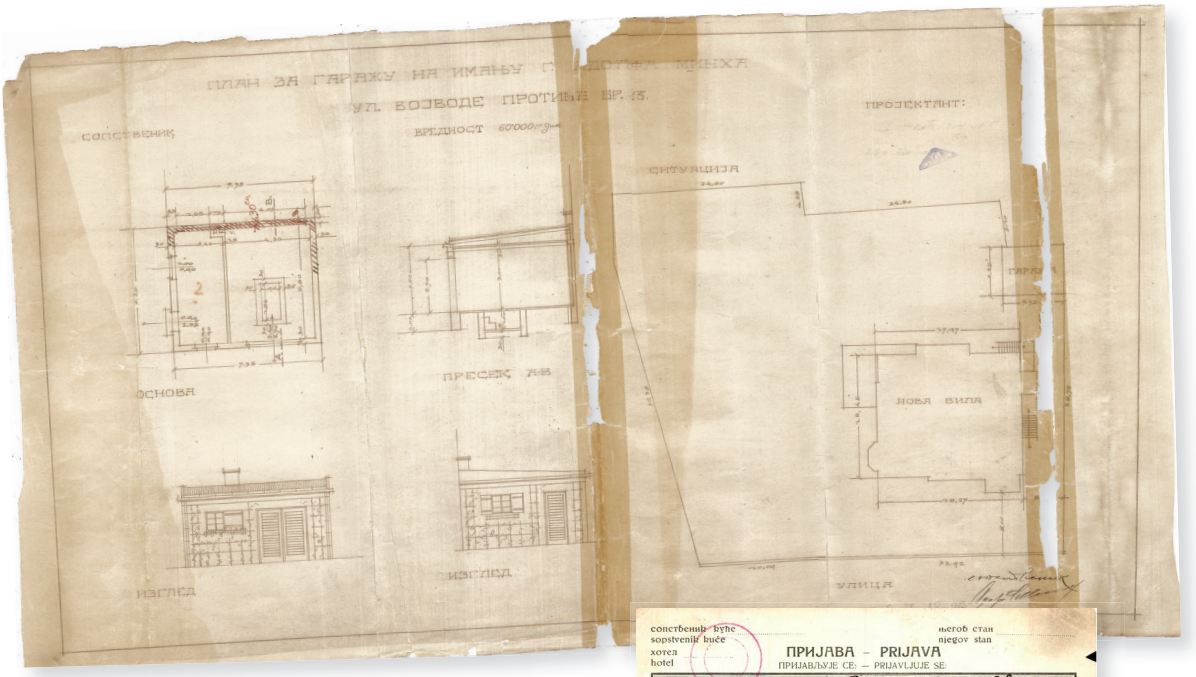

СУД ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

СВЕДОЧАНСТВО

Тапије за плацеве у ул. Војводе Протића бр. 11 и бр. 13

Deeds for the lots at Vojvode Protića 11 and 13

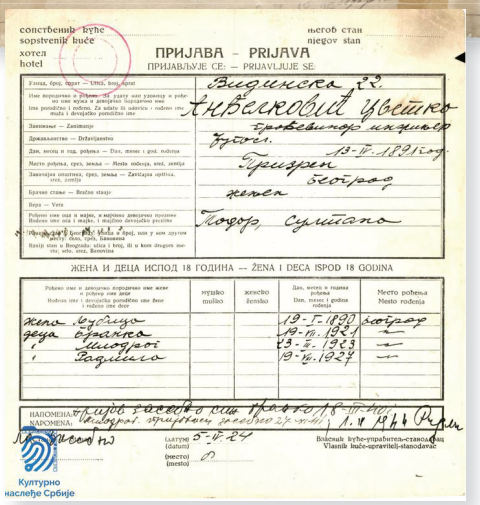
План за изградњу гараже, 1926. година

Plan for the construction of the garage, 1926

Инжењер Цветко Анђелковић се сматра пројектантом виле Минхових јер је сачуван пројекат за гаражу из 1926. године, са његовим потписом.

Engineer Cvetko Anđelković is considered to be the designer of the Minh family's villa because the design for the garage from 1926, with his signature, has been preserved

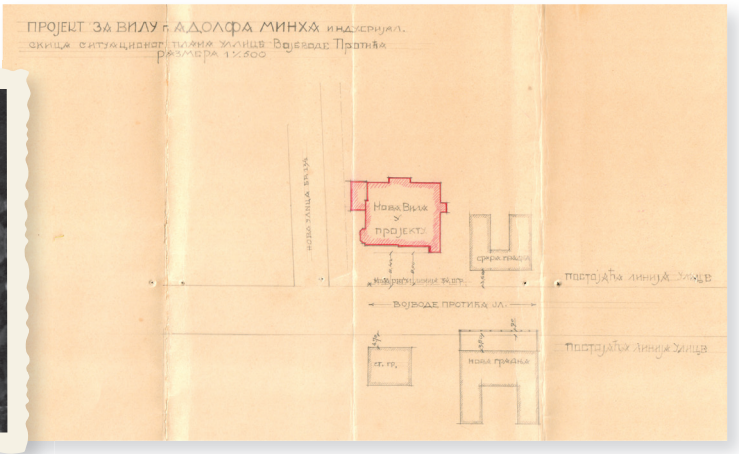
Почетком XX века данашњи централни део Врачара био је углавном ненасељен, прекривен ливадама, где су парцеле са скромним кућама биле реткост. Припадници грађанског слоја су у међуратном периоду препознали предности живота на периферији Београда и почели да је насељавају градећи виле. Такву парцелу у Улици војводе Протића, са једноспратном кућом пре 1920. године купио је Адолф Минх, спојивши је са суседним празним плацем. Градњом раскошне виле допринео је преображају Врачара у престижни резиденцијални кварт.

At the beginning of the 20th century, the central part of the present-day Vračar neighbourhood was mostly uninhabited, covered with meadows, while the plots with modest houses were sparse. Between the two wars, the citizens belonging to the upper middle class recognised the advantages of living on the outskirts of Belgrade and began to settle in the area by building villas. Adolf Minh bought a plot with a one-storey house in Vojvode Protića street before 1920, joining it with a neighbouring vacant plot. By building a luxurious villa, he contributed to the transformation of Vračar into a prestigious residential area.

Излаз из зимске баште ка дворишту, око 1930. године

Exit from the winter garden leading to the yard, around 1930

Ситуациони план за нову вилу Адолфа Минха, 1926. године

Situation plan for Adolf Minh's new villa, 1926

Вера Минха са пријатељицама у базену у дворишту куће, 1935. година

Vera Minh with her friends in the pool made in the yard of the house, 1935

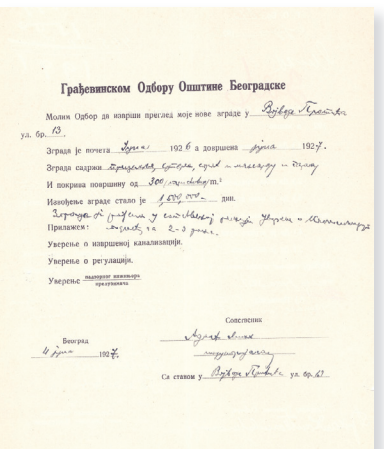
Изглед јужне фасаде, око 1971. године

Appearance of the south facade, around 1971

Вера и Ђорђе Минх у дворишту куће

Vera and Đorđe Minh in the yard of the house

Грађевинском Одбору Општине Београдске

Молим Одбор да изврши преглед моје нове зграде у Војводе Путника ул. бр. 13.

Зграда је почета јуна 192 6 а довршена јуна 1927.

Зграда садржи приземље, спрат и мансарду и подрум

И покрива површину од 300 кв. метр.

Извођење зграде стало је 1 000 000 дин.

Прилажем: нацрте, та 2-3 рачи.

Уверење о извршеној канализацији.

Уверење о регулацији.

Уверење надзорног инжењера предузимача.

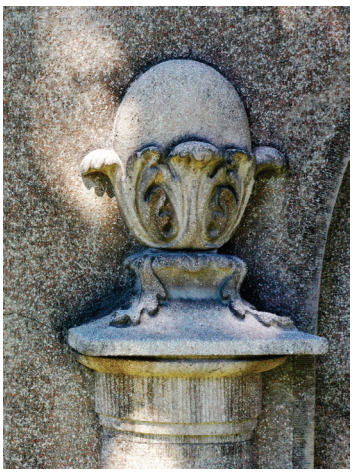
Београд 4 јуна 1927.

Саветник

Се ставом у Војводе Путника ул. бр. 13

Молба Адолфа Минха за преглед новоизграђене виле, 1927. године

Adolf Minh's request for the inspection of the newly built villa, 1927

Жир, често употребљаван мотив на екстеријеру и ентеријеру куће Минхових, представља симбол богатства и напретка.
The acorn, an often used motif on the exterior and the interior of the Minh family's house, is a symbol of wealth and progress.

Пројекат куће са техничком документацијом је изгубљен, али архивски извори указују на то да је посао вероватно био поверен инжењеру Цветку Анђелковићу 1926. године, као и да је годину дана потом саграђена. Кућа је подигнута на уличној регулацији са предбаштом и унутрашњим двориштем у коме је смештена гаража са собом за возача, што је тада била реткост. На правоугаоној основи кућа је зидана као двоспратна са сутереном, приземљем, спратом и таванским простором. Академски обликовану фасаду са доследно спроведеном хоризонталном и вертикалном поделом додатно наглашава плитка декоративна пластика. Према урбанистичком плану из 1923. године са јужне стране куће била је планирана улица због чега је богато декорисана и јужна фасада.
Око куће се пружало пространо двориште, омеђено зиданом оградом са кованим гвожђем, монументалном капијом и колским улазом. Врт је са посебном пажњом уредила Елизабета Минх. У врту испуњеном декоративним биљкама налазио се плитки базен елипсастог облика, а према породичним сећањима постојало је и тениско игралиште.

The design for the house with technical documentation has been lost, but archival sources indicate that the work was probably entrusted to engineer Cvetko Anđelković in 1926 and that it was completed a year later. The house was built along the street line with a front garden and an inner courtyard where a garage with a room for the driver was placed, which was rather rare at the time. With a rectangular ground plan the house was built as a two-storey building with basement, ground floor, first floor and attic space. The academically designed facade with a consistently implemented horizontal and vertical divisions was additionally emphasised by shallow decorative plastic. According to the urban plan from 1923, a street was planned to be built on the south side of the house, which is why the southern facade was also richly decorated.
There was a spacious yard around the house, protected by a brick fence with wrought iron, a monumental gate and a car entrance. The garden was developed with special care by Elisabet Minh. In the garden filled with decorative plants, there was a shallow elliptical pool and according to the family recollections the garden also included a tennis court.

ПОГЛЕД НА ЕНТЕРИЈЕР

VIEW OF THE INTERIOR

Некадашњи изглед репрезентативног хола

Former appearance of the representative hall

Некадашњи изглед Верине собе
Former appearance of Vera's bedroom

У кући у којој су живели Минхови, иако је променила намену током времена, може се наслутити начин живота елите у међуратном грађанском Београду. Репрезентативност и богатство власника видљиви на спољашности куће, још више су се истицали у њеној унутрашњости. Приземна етажа врши улогу piano nobile – јавног простора у коме су заједничке одаје: хол, трпезарија, херенцимер – господинова соба и салон. Највећи део приземља заузима хол, репрезентативни простор из којег се улази у остале просторије. Судећи према уметнички обрађеним зидним панелима од пуног дрвета, дрвеним нишама, резбареним оковратницима, мермерном камину, пажљиво слаганом паркету и раскошном дрвеном степеништу које води ка спрату, имао је улогу просторије у којој су примани гости. Херенцимер је повезана са салоном који излази на зимску терасу, а из које се степеницама силазило у башту. Трпезарија је била место где су се сусретале две јасно раздвојене сфере – приватна и јавна. Спојена са херенцимером и холом ве-

The house in which the Minh family used to live has changed its purpose over time, but the life style of the interwar Belgrade city elite can still be sensed. The owners' representativeness and wealth, visible on the exterior of the house, stood out even more in its interior. The ground floor played the role of a piano nobile. It was a public area with common rooms: a hall, a dining room, a smoking [gentlemen's] room and a lounge. The largest part of the ground floor is occupied by the hall, representative space from which it is possible to enter the other rooms. Judging by the artistically finished wall panels made of solid wood, the wooden niches, carved doorframes, marble fireplace, carefully laid down parquet and the lavish wooden staircase that leads to the first floor, the hall played the role of a reception room for guests. The smoking room is connected to a lounge that leads onto a winter terrace from which it was possible to go down to the garden using stairs. The dining room was the place where two clearly separated spheres, the private and the public ones, met. It was linked with the smok-

Данашњи изглед репрезентативног хола

Today's appearance of the representative hall

Данашњи изглед хола на спрату

Today's appearance of the hallway on upper floor

Од компаније за израду сефова и лифтова F. Wertheim & comp. Wien, основане око 1900. године у Бечу, Адолф Минх је купио сервисни лифт за своју кућу. Кретао се од сутерена до тавана, а служио је за превоз хране и веша до 50 kg.

Adolf Minh bought a service lift for his house from the safe and lift company F. Wertheim & comp. Wien, founded around 1900 in Vienna. It moved from the basement to the attic, and was used to transport food and laundry up to 50 kg

ликим стакленим вратима служила је према потреби као простор намењен гостима, док је на дневном нивоу коришћена за обедовање породице, повезана малим вратима са успремом и кухињом.

Спрат који укључује и хол предвиђен је за приватне садржаје: спаваће собе, гостињску собу, будоар – женску собу, собу за гувернанту, купатила и малу трпезарију. Репрезентативни и економски део куће јасно су одвојени постављањем два степеништа – главног

ing room and the hall by a large glass door and, when needed, it served as the space intended for guests. On the daily level, it was used for the family meals, being linked by a small door with the kitchen and the serving room.

The upper floor that includes a hallway was intended for private use: bedrooms, guest room, boudoir – woman's room, a room for the governess, bathrooms and a small dining room. The representative and the household sections of the house were clearly separated by the installa-

Плакат за играни филм „Горке траве“ (редитеља Жике Митровића) из 1966. године који је сниман у кући.

Poster for "Bitter Herbs" (directed by Žika Mitrović), a 1966 movie filmed in the house.

ИДЕАЛНА РЕКОНСТРУКЦИЈА НАМЕНЕ ПРОСТОРИЈА У ПРИЗЕМЉУ КУЋЕ

IDEAL RECONSTRUCTION OF THE PURPOSE OF THE ROOMS ON THE GROUND FLOOR OF THE HOUSE

ИДЕАЛНА РЕКОНСТРУКЦИЈА НАМЕНЕ ПРОСТОРИЈА НА СПРАТУ КУЋЕ

IDEAL RECONSTRUCTION OF THE PURPOSE OF THE ROOMS ON THE FIRST FLOOR OF THE HOUSE

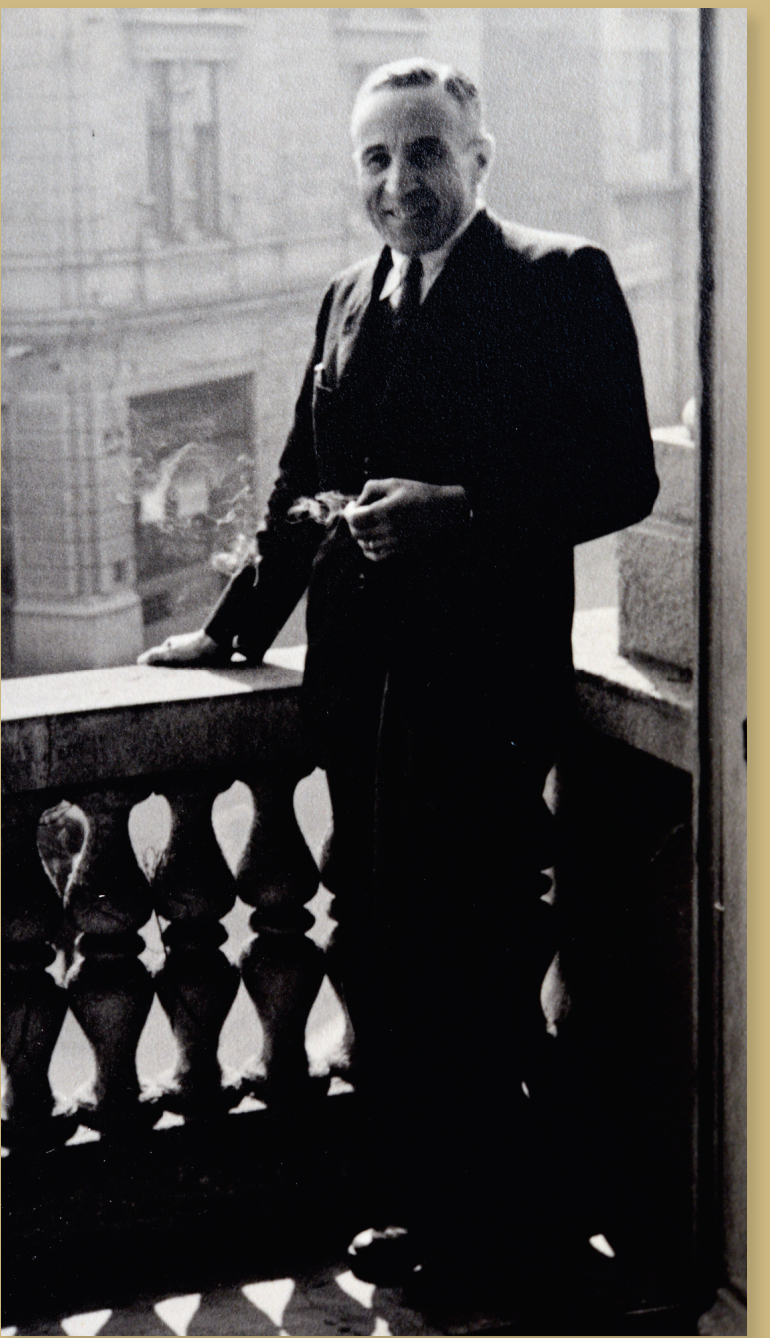

од дрвета и мањег, споредног, намењеног функционисању домаћинства. У сутерену и на мансарди налазиле су се помоћне просторије и станови за послугу.

До данас сачувани делови ентеријера сведоче о високом домету и опредељењима породице Минх. Уз врхунску опрему ентеријера: камин, сервисни лифт, раскошно степениште, уметнички паркет, декоративне керамичке плочице, украсне дрвене маске за радијаторе, изузетну дрвенарију, ролетне и кваке од месинга, није тешко замислити удобан живот који је омогућавао овај простор.

tion of two staircases – the main, representative one, made of wood, and a smaller, secondary one, intended for the functioning of the household. In the basement and at the attic there were auxiliary rooms and flats for servants.

The parts of the interior preserved to this day testify to the high aspirations and affiliations of the Minh family. When we look at the sophisticated interior accessories: the fireplace, the service lift, the splendid staircase, artistic parquet, decorative ceramic tiles, decorative wooden radiator covers, exquisite carpentry, blinds and brass doorknobs, it is not difficult to imagine the comfortable life that this space allowed.

Александар Минх, 1952.
Aleksandar Minh, 1952

Гробница Минхових на Новом гробљу у Београду

Tomb of the Minhs at Novo groblje [cemetery] in Belgrade

Сахрана Јулијуса Минха у Београду, 1931.

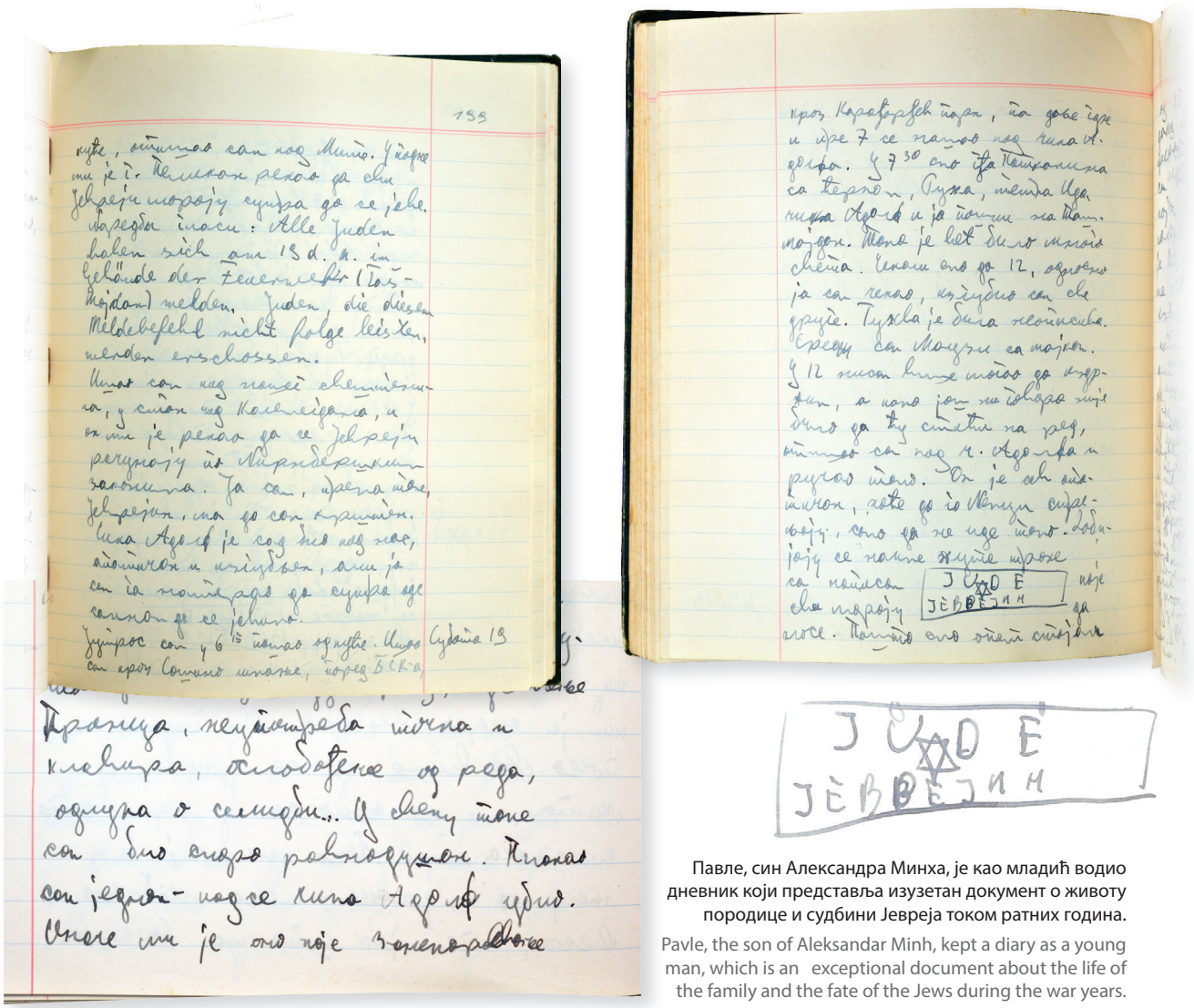
Funeral of Julius Minh in Belgrade, 1931

Трагична судбина Јевреја током Другог светског рата није заобишла ни породицу Минх. Поједини чланови су изгубили животе у Холокаусту, док се већина сакривала за време рата и успела да дочека његов крај.

У предвечерје рата Адолф Минх је у своју кућу примио сестре Иду и Регину са децом и пружио им уточиште када су бежећи од нациста дошле у Југославију. Частан и поносан, схватајући да свет у коме је живео нестаје и да немачка окупација наговештава неизвесну и злослутну будућност, Адолф је извршио самоубиство револвером у гаражи своје куће 27. априла 1941. године. Његова

Unfortunately, Minh family didn't avoid the tragic fate of the Jews during WWII. Some members lost their lives in the Holocaust, while the majority hid during the war and managed to see it end.

On the eve of the war, Adolf Minh hosted sisters Ida and Regina with their children at his house and gave them shelter when they came to Yugoslavia fleeing the Nazis. Honourable and proud, when he realised that the world he lived in was disappearing and that the German occupation was bringing an uncertain and tragic future, Adolf committed suicide using a revolver in the garage of his house on 27 April 1941.

Павле, син Александра Минха, је као младић водио дневник који представља изузетан документ о животу породице и судбини Јевреја током ратних година.

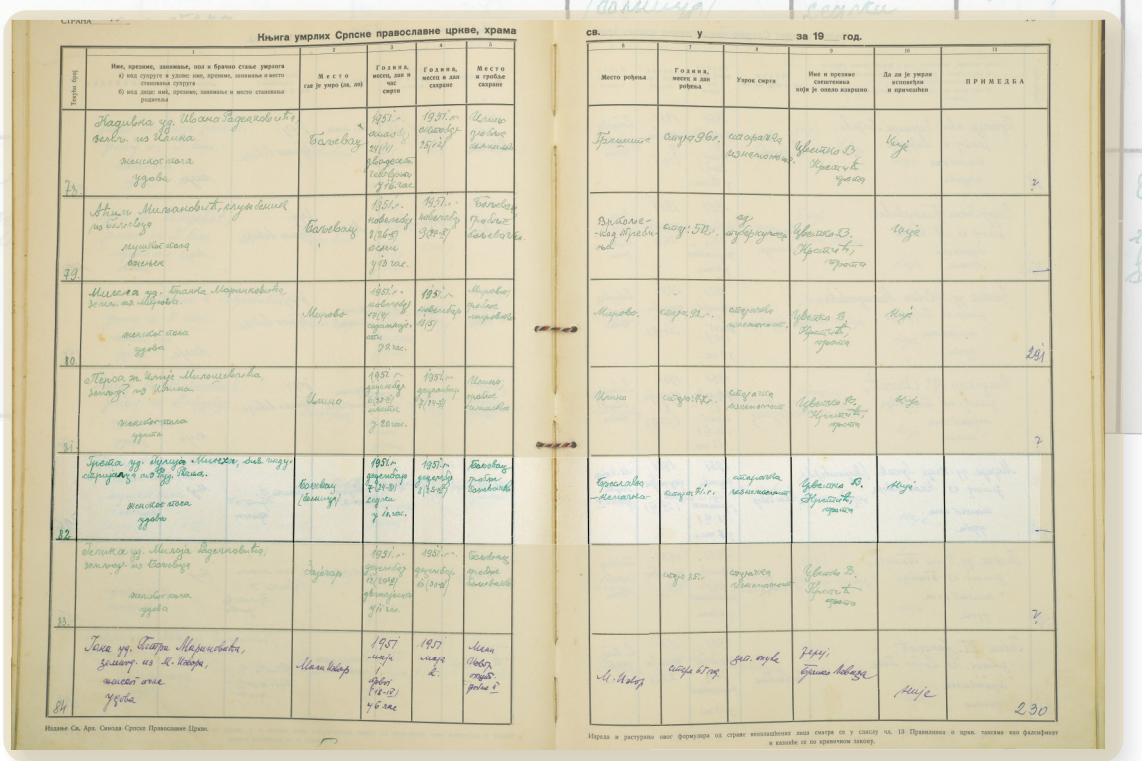
Pavle, the son of Aleksandar Minh, kept a diary as a young man, which is an exceptional document about the life of the family and the fate of the Jews during the war years.

сестра Маргарета је са супругом депортована у злогласни логор Аушвиц, одакле се нису вратили. Иминог сина Алфреда, који је живео на Ртњу и радио у управи рудника, стрељали су Немци 1944. године у Зајечару. Грета Минх је провела рат у ртањском селу Илину, а преминула је 1951. године у Бољевцу.

Адолфова супруга Елизабета провела је окупацију у својој кући у Београду, али се убрзо преселила на амерички континент, где је умрла 1977. године. Њихова ћерка Вера је са супругом Милојем Јовановићем ратне

His sister Margareta and her husband were deported to the infamous Auschwitz camp, from where they never returned. Ida's son Alfredo, who lived in Rtanj and worked at the mine head office, was shot by the Germans in Zaječar in 1944. Greta Minh spent the war in Ilino, a village on mount Rtanj and died in Boljevac in 1951.

Adolfo's wife Elisabet spent the period of the occupation at her house in Belgrade, but soon thereafter moved to the American continent, where she died in 1977. Their daughter Vera and her husband Miloje Jovanović spent the

Књига умрлих српске православне цркве из Бољевца, 1951.
Register of Deaths of the Serbian Orthodox Church from Boljevac, 1951

године провела у Београду и Великој Британији, а касније су се трајно настанили у Јужној Америци. Адолфовог сина Ђорђа рат је затекао у Швајцарској, где је био на студијама, одакле се преселио у Бразил. Данас Верина деца – Вида, Марк и Адријан и Ђорђев син Хорхе Адолфо живе са својим породицама у различитим државама Америке.

Од породице Минх у Београду је остао само Александар са супругом Алис. Њихов син Павле се иселио у Израел, где је и умро 2013. године, а унук Даниел данас живи у Африци. Од некадашње бројне породице Минх у Србији данас више нема ни једног њиховог потомка.

war years in Belgrade and Great Britain, and later they settled permanently in South America. The war found Adolf's son Đorđe in Switzerland, where he was studying, from where he moved to Brazil. Today, Vera's children – Vida, Mark, and Adrian and Đorđe's son Jorge Adolfo live with their families in different countries in the Americas.

The only member of the Minh family who stayed in Belgrade was Aleksandar and his wife Alis. Their son Pavle moved to Israel, where he died in 2013, and their grandson Daniel lives in Africa today.

There is not a single descendant of the formerly numerous Minh family living today in Serbia.

Данашњи изглед зграде Републичког завода за заштиту споменика културе

Today´s appearance of the building of the Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia

У породичној гробници на Новом гробљу у Београду, која је налик рударском окну, почивају браћа Минх са супругама и сестром Регином.

The Minh brothers with their wives and sister Regina were laid to rest in the family tomb resembling a mineshaft at Novo groblje [cemetery] in Belgrade

Иако данас Минхови више не живе у Србији, остала су бројна здања која сведоче о некадашњем присуству породице на овим просторима.

По затварању рудника, крајем шездесетих година прошлог века започет је суноврат насеља Ртањ. Зазидана рударска окна, урушени индустријски објекти, напуштена соколана, затворена школа и тек по која стално насељена кућа мало говоре о некадашњој богатој колонији и њеној изузетној прошлости. Капелу Св. Ђорђа на врху Ртња посвећену Јулијусу Минху срушили су бахати трагачи

Although the Minhs do not live in Serbia anymore, there are numerous buildings left that testify to the erstwhile presence of the family in the region.

The mine was closed in the late 1960s, marking the downfall of Rtanj settlement. The walled up mine shafts, the demolished industrial structures, the abandoned sports centre, the closed school and only few permanently inhabited houses hardly testify to the once wealthy colony and its extraordinary past. St George's Chapel on the summit of Rtanj dedicated to Julius Minh was destroyed by crude looters. Still,

Данашњи изглед насеља Ртањ
Today's appearance of settlement Rtanj

Фабрички комплекс у Мирову данас
Factory complex in Mirovo today

Запечаћено рударко окно
Sealed mineshaft

Напуштени Соколски дом на Ртњу
Abandoned Sports Centre on Rtanj

за благом. Остаје нада да ће све бројнији љубитељи природе допринети да насеље оживи, овај пут у некој новој туристичкој улози као кућа Минхових која је претворена у хотел. Гретина кућа на Црвеном крсту у Београду данас се користи као обданиште, док вила на Дедињу Александра Минха служи као простор једне приватне школе. Од свих некретнина које су поседовали Минхови њихови потомци данас имају само један улаз у окно, онај који је симболична представа на споменику породичне гробнице на Новом гробљу у Београду.

there is hope that the increasingly more numerous nature lovers would help revive the settlement, this time with a new tourist role, like the Minh house turned into a hotel. Today, Gretta's house in Crveni krst, Belgrade, is used as a kindergarten, while Aleksandar Minh's villa in Dedinje is now a private school facility. Of all the real property the Minhs used to have, nowadays their descendants have just a mine shaft, the one that is a symbolic image on the family's tombstone in Novo Groblje [cemetery], Belgrade.

However, not only the tangible remains keep the memory of the Minhs. There is still a

Хотелски смештај „Вила Грета“, некадашња вила Минхових на Ртњу
Hotel accommodation “Vila Greta,” the former villa of the Minhs on Rtanj

Ружичњак у Гретином врту
Rosarium in Greta’s garden

Вила Грете Минх у ул. Силвија Крањчевића бр. 9, данас
Greta Minh’s villa at Silvija Kranjčevića 9, nowadays

Данашњи изглед куће Александра Минха на Дедињу
Today’s appearance of the house of Aleksandar Minh in Dedinje

Али, не чувају само материјални остаци сећање на Минхове. Запамћене су бројне приче о богатству живота и упечатљивим судбинама чланова породице: о Грети која је седећи у ружичњаку посматрала вагоне угља који пролазе, часовима скијања за рударе, боравку принца Ђорђа током рата у Александровој кући, тајним ходницима под Адолфовом вилом, Елизабетиним крофнама за комшијску децу и чувеним врачарским забавама које су Минхови организовали у својој кући, данас седишту Републичког завода за заштиту споменика културе.

memory of numerous stories about the richness of life and the striking destiny of the family members: about Gretta who while sitting in her rose garden looked at the coal trucks passing by, about ski lessons for the miners, about Prince George’s stay at Aleksandar’s house during the war, the secret passages under Adolf’s villa, Elisabet’s doughnuts for the neighbours’ children and the famous parties at the Minh’s house in Vračar, today the central office of the Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia.

СПИСАК ЛИТЕРАТУРЕ / LIST OF LITERATURE

Извори/Sources:

- Архив Југославије (АЈ):
  - Фонд Институт за међународну политику и привреду (748)
  - Фонд Братинске благајне (27)
- Историјски архив Београда (ИАБ)
  - Фонд Управа града Београда (УГБ)
  - Фонд Општина града Београда (ОГБ)
- Документација Републичког завода за заштиту споменика културе
- Документација Народног музеја Зајечар
- Документација Завичајног музеја Параћин
- Документација Јеврејског историјског музеја, Београд
- Документација Српске православне цркве у Бољевцу
- Документација Новог гробља у Београду
- Приватна колекција Виде Јовановић
- Приватна колекција Павла Минха
- Приватна колекција Драгише Дамњановића

Објављени извори/Published sources:

- Б. Перуничић, *Град Параћин 1815-1915,* Београд 1975, 678-679, 1141-1271.

Штампа/Press:

- БОН, 1929-1937.
- Борба, 1949-1953.
- Време, 1926-1937.
- Мале новине, 1890.
- Народно благостање, 1930-1937.
- Правда, 1926-1938.
- Службени гласник Народне Републике Србије, 1947, 1960.
- Службени гласник Социјалистичке Републике Србије, 1972.

Електронски извори/Electronic sources:

- *Monografija Rotari kluba Beograd*, Beograd 2012. https://issuu.com/rotarybeograd/docs/monografija-rotary (приступљено 2.7.2022.)

- V. Nikolić, *Priča o Greti i Juliusu Minhu (zaboravljenim dobročiniteljima)*

http://elmundosefarad.wikidot.com/prica-o-greti-i-juliusu-minhu-zaboravljenim-dobrociniteljima

(pristupljeno 18.5.2022.)

Литература/Literature:

- Д. Витомировић, *Власници рудника Ртањ задужбинари и доброчинитељи*, Развитак бр. 6, Зајечар 1990, 92-102.

- Н. Вучо, *Привредна историја Србије до Првог светског рата*, Београд 1955.

- Н. Говедаровић, *Приватне пруге узаног колосека у Србији 1881-2006*, Ниш 2006.

- Д . Јовановић, *Штрајк радника у фабрици вунених тканина Браће Минх у Параћину*, Прошлост бр. 3, Зборник радова мр Добривоја Јовановића, Јагодина 2014, 85-89.

- Б. Костић, *Ново гробље у Београду*, Београд 1999.

- Х. Микић, Е. Радоњић Живков, *Привреда Параћина*, Параћин 2018.

- В. Путник Прица, *Стамбена архитектура Београда 1918-1941*, Београд 2021.

- А. Рафаиловић, *Минх, Адолф, Јулијус и Самуило*, Знаменити Јевреји Србије, Београд 2011, 155-157.

- *Спомен књига Десет година Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца,1918-1928*, Земун 1928.

- Ж. Тасић, *Отварање рудника „Ртањ",* Архивско наслеђе 13-14, година XIV, Зајечар 2019, 225-229.

- V. Aleksić, *Beogradski stranci – priča o kosmopolitizmu i energiji grada koja traje*, Beograd 2010.

- *Compass*, Finanzielles Jahrbuch 1937, Wien 1937.

- J. Grgašević, *Rudarstvo u Srbiji*, Zagreb 1923.

- J. Lakatoš, *Privredni Almanah jugoslovenskog LLoyda*, Zagreb 1929.

- P. Minh, *Četiri godine pod senkom smrti*, Mi smo preživeli...: Jevreji o Holokaustu 3, Beograd 2005, 262-272.

- M. Roter Blagojević, H. Dajč, *Kuće beogradskih Jevreja 1920-1941*, Beograd 2018.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

72(497.11)"18/19"
929.52МИНХ

КУЋА породице Минх, век касније / [ауторски тим Марија Драгишић ... [и др.]] ; [аутори фотографија Павле Марјановић, Марија Драгишић и Дуња Свилар Дујковић] ; [превод ауторски тим] = The Minh family house, a century later / [team of authors Marija Dragišić ... [et al.]] ; [photographs by Pavle Marjanović, Marija Dragišić and Dunja Svilar Dujković] ; [translations team of authors]. - Београд : Републички завод за заштиту споменика културе = [Belgrade] : Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia, 2022 ([Београд] : Службени гласник = [Belgrade] : Službeni glasnik). - 45 стр. : илустр. ; 25 cm

"Изложба Кућа породице Минх, век касније реализована је као део прославе 75 година од оснивања Републичког завода за заштиту споменика културе" -->колофон. - Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Подаци о ауторкама преузети из колофона. - Текст штампан двостубачно. - Тираж 300. - Библиографија: стр. [46-47].

ISBN 978-86-6299-050-1

1. Драгишић, Марија, 1980- [аутор] [преводилац] [фотограф]
а) Минх (породица) б) Архитектонски споменици -- 19в-20в -- Србија

COBISS.SR-ID 77060361